

Abstrakt

Idiopatické črevné zápalové ochorenia (IBD), zahŕňajúce Crohnovu chorobu a ulceróznú kolitídu, sú chronické ochorenia gastrointestinálneho traktu. Incidencia týchto ochorení rapídne stúpa, hlavne v nedávno industrializovaných krajinách. Jedným z často prehliadaných faktorov prispievajúcich k patofyziológii týchto ochorení je psychologický stres. Stres môže vyvolať relaps a zhoršiť priebeh IBD cez niekoľko mechanizmov, ktoré ovplyvňujú funkciu nervového, endokrinného a imunitného systému. Následne to môže spôsobiť zápal, zhoršenú funkciu črevnej epitelovej bariéry a dysbiózu. Z imunologického hľadiska spôsobuje stres degranuláciu žírnych buniek, a zmeny v diferenciácii makrofágov a T buniek. Zvieracie modely, ale aj ľudia s IBD majú výrazne pozmenené zloženie mikroorganizmov v čreve, čo môže byť ďalej zhoršené po vystavení stresu.

Vediac, že interakcie medzi mozgom a črevom sú obojsmerné, IBD je často spojené s neuropsychiatrickými ochoreniami, najčastejšie s depresiou a úzkosťou. Tento jav bol pozorovaný nielen v populačných štúdiách, ale aj v myších modeloch, kde zvieratá trpiace kolitídou prejavovali správanie podobné depresii. Kým presný mechanizmus spôsobujúci vývoj týchto komorbidít nie je známy, viacero faktorov pravdepodobne zohráva významnú rolu v ich vývoji, ako napríklad zhoršená funkcia črevného epitelu. Zápalové mediátory môžu preniknúť cez črevnú bariéru do krvného obehu a spôsobiť zápal v mozgu prechodom cez hemato-encefalickú bariéru. Ďalším faktorom je dysbióza, charakteristická pre IBD. Pozmenený mikrobiálny profil môže ovplyvniť funkciu serotonínerného systému, ktorý je taktiež spojený s depresiou a úzkosťou. Pochopenie tejto témy môže priniesť nové terapeutické možnosti. Užívanie antidepresív môže mať pozitívny vplyv na priebeh IBD a užívanie synbiotík zas môže zlepšiť prejavy neuropsychiatrických ochorení spojených s IBD. Antidepresíva a synbiotiká by teda mohli byť vhodným doplnkom ku konvenčnej terapii.

Kľúčové slová: idiopatické črevné zápalové ochorenie, hypotalamo-hypofyzárny systém, stres, os mozog-črevo, mikrobiota, depresia, úzkosť